

Brüssel, 7. detsember 2021
(OR. en)

14754/21

FISC 237
ECOFIN 1214

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Teema: Ettepanek: NÕUKOGU DIREKTIIV, millega muudetakse
direktiivi 2006/112/EÜ käibemaksumäärade osas
– Üldine lähenemisviis

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele nõukogu 7. detsembri 2021. aasta istungil (majandus- ja rahandusküsimused) heaks kiidetud üldise lähenemisviisi tekst, mis käsitleb järgmist dokumenti: nõukogu direktiivi eelnõu, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ käibemaksumäärade osas.

[EELNÕU] NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) .../....,

...

millega muudetakse direktiive 2006/112/EÜ ja (EL) 2020/285 käibemaksumäärade osas

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 113,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,¹võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,²

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Praegu nõukogu direktiivis 2006/112/EÜ³ kehtestatud käibemaksumäärasid käsitlevate normide eesmärk on säilitada siseturu toimimine ja hoida ära konkurentsimoonusi. Need normid töötati välja üle kahekümne aasta tagasi päritoluriigis maksustamise põhimõttel. Komisjon teatas oma 7. aprilli 2016. aasta teatises käibemaksu tegevuskava kohta „Ühtse ELi käibemaksuala suunas – On aeg otsustada“ ja 4. oktoobri 2017. aasta teatises „Käibemaksu tegevuskava järelmeetmetest – ELi ühtse käibemaksuala suunas – aeg tegutseda“ oma kavatsusest kohandada neid norme liikmesriikidevahelise piiriülese ettevõtjatevahelise kaubanduse lõpliku käibemaksusüsteemi jaoks, mis põhineks sihtliikmesriigis maksustamisel.
- (2) Süsteemis, mille kohaselt kaupu ja teenuseid maksustatakse sihtliikmesriigis, ei saa tarnijad ja teenuste osutajad märkimisväärset kasu sellest, kui nad on registreeritud madalama maksumääraga liikmesriigis. Selle süsteemi kohaselt ei häiriks suurem käibemaksumäärade erisus ühtse turu toimimist ega põhjustaks konkurentsimoonusi. Seetõttu on asjakohane võimaldada liikmesriikidele maksumäärade kehtestamisel suuremat paindlikkust.

¹ ELT C , , lk .

² ELT C , , lk .

³ Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

- (2a) Kaubad ja teenused, millele võib kohaldada vähendatud maksumäärasid, peaksid tooma kasu lõpptarbijale ja teenima üldist huvi pakkuvat eesmärki. Selleks et vältida tarbetut keerukust ja sellele järgnevat ettevõtluskulude suurenemist, eelkõige ühendusesisese kaubanduse puhul, peaks olema selge, et kui kaubad ja teenused on vastavalt välja valitud, kohaldatakse vähendatud maksumäärasid tavaliselt kogu turustamisahela ulatuses.
- (2b) Õigusraamistik, mis võimaldab vähendatud maksumäärasid kohaldada, peaks olema üldiselt kooskõlas muude liidu poliitikavaldkondadega, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrusega (EL) 2021/522 (millega luuakse liidu tervisevaldkonna tegevusprogramm (programm „EL tervise heaks“) ajavahemikuks 2021–2027 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 282/2014)⁴ ning komisjoni teatisega Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Euroopa Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“⁵. Selleks et võimaldada liikmesriikidel kohaldada vähendatud maksumäärasid, et tugevdada oma tervishoiusüsteemide vastupanuvõimet, on asjakohane laiendada selliste kaupade ja teenuste loendit, mida peetakse hädavajalikuks, et toetada tervishoiuteenuste osutamist ning kompenseerida ja ületada puudeid. Lisaks sellele tuleks liikmesriikidele anda võimalus panustada kliimaneutraalsesse ja rohelisse majandusse keskkonnahoidlike tarnete suhtes vähendatud maksumäärade kohaldamise kaudu, tehes samal ajal ettevalmistusi keskkonnakahjulike tarnete praeguse sooduskohtlemise järkjärguliseks kaotamiseks.
- (3) Kõiki liikmesriike tuleb kohelda võrdselt ja seetõttu tuleb neile anda samad võimalused, et kohaldada vähendatud maksumäärasid, mis peaksid siiski jääma erandiks harilikust maksumäärast. Sellise võrdse kohtlemise võib saavutada, võimaldades kõigil liikmesriikidel kohaldada toetuskõlblike kaupade ja teenuste suhtes kindlaksmääratud piirides maksimaalselt kaht vähendatud maksumäära, mis on vähemalt 5 %, vähendatud maksumäära, mis on väiksem kui miinimummäär 5 %, ja maksuvabastust koos sisendkäibemaksu mahaarvamise õigusega.
- (4) Võttes arvesse vajadust vältida vähendatud maksumäärade vohamist eelarvelistel põhjustel ja võrdse kohtlemise põhimõtet, peaks liikmesriikidel olema lubatud kohaldada vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui miinimummäär 5 %, maksimaalselt 24 punktis esitatud kauba ja teenuse suhtes, mis on loetletud direktiivi 2006/112/EÜ III lisas. Samal põhjusel võivad liikmesriigid kohaldada vähendatud maksumäärasid, mis on madalamad kui miinimummäär 5 %, ja maksuvabastust koos sisendkäibemaksu mahaarvamise õigusega, kuid seda vaid maksimaalselt seitsmes punktis esitatud kauba ja teenuse suhtes, mis on loetletud III lisas ning mis on valitud kaupade ja teenuste seast, mis hõlmavad põhivajadusi ning mis on eelkõige seotud toidu, vee, ravimite, ravivahendite, tervise- ja hügieenitoodete tarnete, reisijateveo ja mõningate kultuurikaupadega (raamatud, ajalehed ja perioodikaväljaanded), või muude kaupade ja teenuste seast, mis on loetletud III lisas ning mille suhtes teised liikmesriigid kohaldavad vähendatud maksumäärasid, mis on madalamad kui miinimummäär 5 %, või maksuvabastust koos sisendkäibemaksu mahaarvamise õigusega, tingimusel et kohaldatavatest tähtaegadest peetakse kinni. Selliseid vähendatud maksumäärasid või maksuvabastusi juba kohaldavatele liikmesriikidele on asjakohane anda aega, mis on vajalik nende piirmääradega kohandamiseks.

⁴ ELT L 107, 26.3.2021, lk 1.

⁵ COM(2019) 640 (final), 11. detsember 2019.

- (4a) Nende seitsme punkti hulka on asjakohane lisada ka päikesepaneelid, kuna see on kooskõlas süsinikuheite vähendamist käsitlevate liidu keskkonnaalaste kohustuste ja rohelise kokkuleppega, ning pakkuda liikmesriikidele võimalust edendada taastuvate energiaallikate kasutamist ka vähendatud käibemaksumäärade abil. Selleks et toetada üleminekut taastuvate energiaallikate kasutamisele ja suurendada liidu energiasõltumatust, on vaja võimaldada liikmesriikidel parandada lõpptarbijate juurdepääsu rohelistele energiaallikatele.
- (4b) Eespool nimetatud valikuvõimaluste kasutamist liikmesriigi poolt tuleks käsitada meetmena, mis on osa käibemaksumäärade süsteemi loogikast ning mis võetakse selgelt määratletud sotsiaalsel põhjustel lõpptarbijate kasuks või üldistes huvides.
- (4c) Lisaks käibemaksumäärasid käsitlevatele üldnormidele kehtivad mitmed erandid, mis võimaldavad teatavatel liikmesriikidel kohaldada madalamaid määrasid. Neid madalamaid määrasid õigustavad konkreetsed geograafilised iseärasused või sotsiaalsed põhjused, millest saavad kasu lõpptarbijad või mis on üldistes huvides. Sellised madalamad määrad võivad olla asjakohased ka teiste liikmesriikide jaoks. Kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega on seetõttu asjakohane näha kõigile liikmesriikidele ette võimalus kohaldada madalamaid maksumäärasid samade kaupade ja teenuste suhtes, mille suhtes kohaldatakse madalamaid maksumäärasid teistes liikmesriikides, ja teha seda samadel tingimustel. Selleks et järgida eespool nimetatud seitsme punkti ülemmäära, peaksid need liikmesriigid, kes kohaldasid 1. jaanuaril 2021 selliseid madalamaid maksumäärasid rohkem kui seitsmes III lisa loetletud punktis esitatud kauba ja teenuse suhtes, piirama selliste vähendatud maksumäärade, mis on madalamad kui miinimummäär 5 %, ja koos sisendkäibemaksu mahaarvamise õigusega maksuvabastuse kohaldamist maksimaalselt seitsmes III lisa loetletud punktis esitatud kauba ja teenuse suhtes, tehes seda 1. jaanuariks 2032 või lõpliku korra vastuvõtmise ajaks, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem. Eelnimetatud muudatused ei piira direktiivi 2006/112/EÜ X lisa sätestatud erandite korra kohaldamist seoses maksuvabastuse kohaldamisega ilma sisendkäibemaksu mahaarvamise õigusega.
- (4d) Lisaks võimaldavad mitmed muud erandid praegu teatavatel liikmesriikidel kohaldada III lisa loetlemata kaupade ja teenuste suhtes vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui 12 %. Arvestades kõnealuste vähendatud maksumäärade taseme lähedust harilikule maksumäärale ja kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega, on asjakohane näha kõikidele liikmesriikidele ette võimalus kohaldada vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui 12 %, samade kaupade ja teenuste suhtes, mille suhtes teistes liikmesriikides kohaldatakse vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui 12 %, ning teha seda samadel tingimustel.

- (4e) Teised liikmesriigid võivad kohaldada vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui 12 %, III lisa loetlemata kaubatarnete ja teenuste osutamise suhtes, vähendatud maksumäärasid, mis on madalamad kui 5 %, ja sisendkäibemaksu mahaarvamise õigusega maksuvabastusi III lisa mis tahes punkti suhtes, välja arvatud punktid 1–6 ja 10c, ning see hõlmab ka liikmesriike, kes praegu kohaldavad vähendatud maksumäärasid ja maksuvabastusi ning kes sooviksid kohaldada vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui 12 %, III lisa loetlemata kaubatarnete ja teenuste osutamise suhtes, vähendatud maksumäärasid, mis on madalamad kui 5 %, või sisendkäibemaksu mahaarvamise õigusega maksuvabastusi, mis erinevad nende poolt praegu kohaldatavatest maksumääradest ja maksuvabastustest, tingimusel et kõnealused liikmesriigid järgivad käesolevas direktiivis sätestatud käibemaksumäärade struktuuri ning tingimusi, mida kohaldavad liikmesriigid, kes on 1. jaanuari 2021. aasta seisuga kehtestanud vähendatud maksumäärad või maksuvabastused.
- (4f) Liikmesriigid, kes 1. jaanuaril 2021 erandite alusel kohaldasid vähendatud maksumäärasid või andsid sisendkäibemaksu mahaarvamise õigusega maksuvabastusi, peaksid teatama käibemaksukomiteele, millised on nende siseriiklikus õiguses erandeid käsitlevad peamised sätted ja tingimused, mida kohaldata 1. jaanuaril 2021 ja millele juurdepääs avatakse teistele liikmesriikidele. Selleks et tagada õiguskindlus ja võimaldada kõigile liikmesriikidele võrdne juurdepääs nendele eranditele ning tuginedes teabele, mille asjaomased liikmesriigid on esitanud kuni ettenähtud tähtajani, koostab komisjon viivitamatult peale teabe saamist aruande, mis sisaldab täielikku loetelu kaupadest ja teenustest, mille suhtes selliseid vähendatud maksumäärasid või maksuvabastusi kohaldatakse, ning edastab selle kõikidele liikmesriikidele. Sellise teabe edastamise tähtajast kinnipidamine on oluline, et tagada kõigile liikmesriikidele võrdne juurdepääs eranditele.
- (4g) Komisjoni levitatud teabe põhjal peaksid liikmesriigid saama kohaldada vähendatud maksumäärasid ja maksuvabastusi koos käibemaksu mahaarvamise õigusega selliste kaubatarnete ja teenuste osutamise suhtes, mille suhtes teised liikmesriigid kohaldavad neid maksumäärasid ja maksuvabastusi, tingimusel et vähendatud maksumäärasid ja maksuvabastusi kohaldatakse samadel tingimustel nagu liikmesriikides, kes neid maksumäärasid ja maksuvabastusi juba kohaldavad. Nende võimaluste kasutamiseks peaksid liikmesriigid vastu võtma üksikasjalikud eeskirjad ja edastama vastuvõetud sätete teksti käibemaksukomiteele. Selle teabe põhjal peaks komisjon esitama nõukogule aruande, mis sisaldab ulatuslikku loetelu kaupadest ja teenustest, mille suhtes liikmesriigid kohaldavad vähendatud maksumäärasid ja maksuvabastusi.

- (5) Võttes arvesse vajadust kaasajastada ja ajakohastada loetelu kaupadest ja teenustest, mille suhtes võib kohaldada vähendatud maksumäärasid, tuleks direktiivi 2006/112/EÜ muuta, et võimaldada vähendatud maksumäärade kohaldamist konkreetsetel sotsiaalpoliitika eesmärkidel, tagada selgus ja võtta arvesse neutraalsuse põhimõtet, nimelt tagades teatavate kaupade rentimise või liisimise ja tarnimise puhul käibemaksumäärade osas sama kohtlemise.
- (5a) Selleks et anda liikmesriikidele võimalus toetada üleminekut keskkonnahoidlikele küttesüsteemidele ja kooskõlas süsinikuheite vähendamist käsitlevate liidu keskkonnavalaste kohustustega lisatakse III lisasse liikmesriikide jaoks võimalus kohaldada vähendatud maksumäära selliste väga tõhusate vähese heitega küttesüsteemide tarnimise ja paigaldamise suhtes, mis vastavad keskkonnavalastes õigusaktides sätestatud kriteeriumitele.
- (5b) Digitaliseerimisel on oluline roll väärtuse loomisel ja konkurentsivõime edendamisel. Digitaalrajanduse ja -ühiskonna indeks (DESI) mõõdab ja reastab liikmesriikide digitaalsed tulemused eelnevalt kindlaks määratud näitajate põhjal, mis näitavad digitaalse arengu osas märkimisväärseid erinevusi. Internetiühenduse teenuste puuduliku katvuse kaotamiseks ja nende arendamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik kohaldada selliste teenuste suhtes vähendatud maksumäära. Vähendatud maksumäära kohaldamine internetiühenduse teenuste suhtes peaks olema kohandatud riiklikus digitaliseerimispoliitikas sätestatud eesmärkidega ja seega piiratud ulatusega. Vastavalt määrusele (EL) 2015/2120⁶ pakutakse internetiühenduse teenustega ühenduvust, kuid need ei laiene interneti kaudu pakutavale sisule.
- (5c) Lisaks sellele, pidades silmas majanduse digipöõret, peaks liikmesriikidel olema võimalik otseülekandena edastatavaid tegevusi, sealhulgas üritusi, käsitleda samamoodi nagu neid, mille puhul füüsilise toimumise korral võib kohaldada vähendatud maksumäärasid.
- (5d) Selleks et tagada maksustamine tarbimisliikmesriigis, on vaja, et kõik teenused, mida saab kliendile elektrooniliselt osutada, oleksid maksustatavad kohas, kus on kliendi asukoht, alaline elu- või asukoht või peamine elukoht. Seetõttu on vaja muuta selliste tegevustega seotud teenuste osutamise kohta reguleerivaid õigusnorme.
- (6) Õiguskindluse tagamiseks on vaja selgitada, et sotsiaalsele heaolule pühendunud organisatsioonide puhul tuleb vähendatud maksumäära kohaldamise nõuete hindamisel arvesse võtta organisatsiooni kui terviku üldist tegevust ja eesmärke, mis ei sõltu kaubatarnest või teenuste osutamise lõplikust saajast.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2120, millega nähakse ette avatud internetiühendust käsitlevad meetmed ja reguleeritud ELi-sisese side jaehinnad, ning millega muudetakse direktiivi 2002/22/EÜ ning määrust (EL) nr 531/2012 (ELT L 310, 26.11.2015, lk 1).

- (6a) Lisaks tuleks direktiivi 2006/112/EÜ muuta, et vähendatud maksumäärasid oleks võimalik kohaldada piiratud arvul eriolukordades sotsiaalsetel põhjustel, lõpptarbija jaoks kasu saamiseks ja üldist huvi pakkuva eesmärgi saavutamiseks. Seetõttu laiendatakse nende kaupade ja teenuste loetelu, mille suhtes võib kohaldada vähendatud maksumäärasid, nii et see sisaldaks piiratud arvu selliseid kehtivaid erandeid.
- (7) COVID-19 pandeemia näitas, et direktiivi 2006/112/EÜ on vaja kohandada, et muuta õigusraamistik tulevaste kriisidega toimetulekuks valmisolevaks ja võimaldada liikmesriikidel kiiresti reageerida erakorralistele asjaoludele, nagu pandeemiad, humanitaarkriisid või looduskatastroofid. Selleks peaks liikmesriikidel, kellele komisjon on andnud loa kohaldada katastroofiohvritele imporditud kaupade suhtes käibemaksuvabastust, olema võimalus samadel tingimustel kohaldada maksuvabastust koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise ja nendega seotud teenuste ELi-siseste ja riigisiseste tarnete ja osutamise suhtes, mis on tehtud abikõlblikele asutustele, et nad saaksid selliste katastroofide ohvreid aidata. Kui maksuvabastuse tingimused ei ole enam täidetud, tuleks selliste kaupade tarnimine ja teenuste osutamine maksustada käibemaksuga.
- (8) Kuna käesoleva direktiivi põhieesmärki, nimelt nende kaupade ja teenuste loetelu ajakohastamine, mille suhtes võib kohaldada vähendatud maksumäärasid, ning aluste kehtestamine, mille alusel tagada liikmesriikidele võrdne juurdepääs vähendatud maksumäärade kohaldamisele, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda olemasolevate piirangute tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (9) Direktiivi 2006/112/EL on muudetud direktiiviga (EL) 2020/285⁷. Käesolevas muutmisdirektiivis sätestatud käibemaksumäärade erineva struktuuri tõttu tuleb muuta direktiivis (EL) 2020/285 esitatud viiteid.
- (10) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta⁸ kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.
- (11) Seepärast tuleks direktiivi 2006/112/EÜ vastavalt muuta,

⁷ Nõukogu 18. veebruari 2020. aasta direktiiv (EL) 2020/285, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) väikeettevõtete erikorra osas ning määrust (EL) nr 904/2010 halduskoostöö ja teabevahetuse osas, mille eesmärk on teostada järelevalvet väikeettevõtete erikorra nõuetekohase kohaldamise üle (ELT L 62, 2.3.2020, lk 13).

⁸ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 2006/112/EÜ muudatused

Direktiivi 2006/112/EÜ muudetakse järgmiselt.

(1) Artiklit 94 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

‘2. Kauba importimisel kohaldatakse samaväärse kauba liikmesriigi territooriumi piires tarnimisel kohaldatavat maksumäära.’;

b) lisatakse järgmine lõik:

‘3. Erandina käesoleva artikli lõikest 2 võivad liikmesriigid, kes kohaldavad IX lisa A, B ja C osas loetletud kunstiteoste, kollektsiooni- ja antiikesemete tarnimise suhtes harilikku maksumäära, kohaldada kõnealuste kaupade liikmesriigi territooriumile importimise suhtes vähendatud maksumäära.’

(2) Artikkel 98 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 98

1. Liikmesriigid võivad kohaldada maksimaalselt kaht vähendatud maksumäära.

Vähendatud määrad kehtestatakse protsendina maksustatavast summast, see protsent ei või olla alla 5 % ning seda kohaldatakse üksnes III lisas loetletud kaupade tarnimise ja teenuste osutamise puhul.

Liikmesriigid võivad kohaldada vähendatud maksumäärasid III lisas loetletud kaupade ja teenuste puhul maksimaalselt 24 punktis esitatud kaubatarnete ja teenuste osutamise suhtes.

2. Lisaks kahele vähendatud maksumäärale võivad liikmesriigid kohaldada vähendatud maksumäära, mis on madalam kui miinimummäär 5 %, ja maksuvabastust koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega III lisas loetletud kaupade ja teenuste puhul maksimaalselt seitsmes punktis esitatud kaubatarnete ja teenuste osutamise suhtes.

Vähendatud maksumäära, mis on madalam kui miinimummäär 5 %, ja maksuvabastust koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega võib kohaldada üksnes III lisa järgmiste punktide suhtes:

a) punktid 1, 2, 3, 4, 5, 6 ja 10c;

b) mis tahes muu III lisa punkt, mis kuulub artikli 105a lõikes 1 sätestatud võimaluste alla.

Käesoleva lõike teise lõigu punkti b kohaldamisel loetakse artikli 105a lõike 1 teises lõigus osutatud eluasemega seotud tehingud III lisa punkti 10 alla kuuluvaks.

Käesoleva lõike esimese lõigu järgimise eesmärgil peavad liikmesriigid, kes kohaldasid 1. jaanuaril 2021 vähendatud maksumäärasid, mis olid madalamad kui miinimummäär 5 %, või maksuvabastusi koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega rohkem kui seitsmes III lisas loetletud punktis esitatud kauba ja teenuse suhtes, piirama nende kohaldamist, tehes seda 1. jaanuariks 2032 või artiklis 402 osutatud lõpliku korra vastuvõtmise ajaks, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem. Liikmesriikidel on vabadus määrata kindlaks, milliste kaubatarnete või teenuste osutamise punktide või kategooriate suhtes nad jätkavad kõnealuste vähendatud maksumäärade ja/või maksuvabastuste kohaldamist.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud vähendatud maksumäärasid ja maksuvabastusi ei kohaldata elektrooniliselt osutatavate teenuste suhtes, välja arvatud III lisa punktides 6, 7, 8 ja 13 loetletud teenused.

4. Käesolevas direktiivis sätestatud vähendatud maksumäärade ja maksuvabastuste kohaldamisel võivad liikmesriigid asjaomase kategooria täpse ulatuse kindlaksmääramiseks kasutada kombineeritud nomenklatuuri ja/või tegevusaladel põhinevat toodete klassifikaatorit.“

(3) Artikkel 99 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 99

Artikli 98 lõigetes 1 ja 2 osutatud vähendatud maksumäärasid ja maksuvabastusi ei kohaldata kunstiteoste, kollektiooni- ja antiikesemete tarnete suhtes, mille suhtes kohaldatakse XII jaotise 4. peatükis sätestatud erikorda.“

- (4) Artikkel 100 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 100

Komisjon esitab 31. detsembriks 2028 ning edaspidi iga viie aasta järel nõukogule aruande III lisa kohaldamisala kohta, millele lisatakse vajadusel asjakohased ettepanekud.“

- (4a) VIII jaotise 2. peatükki lisatakse järgmine jagu:

*„2a. jagu
Erandlikud olukorrad*

Artikkel 101a

1. Kui komisjon on andnud liikmesriigile direktiivi 2009/132/EÜ⁹ artikli 53 esimese lõigu kohaselt loa kohaldada maksuvabastust katastroofiohvrite heaks imporditud kaupadele, võib see liikmesriik samadel tingimustel anda maksuvabastuse koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega selliste kaupade ja nendega seotud teenuste (sealhulgas renditeenuste) ühendusesisese soetamise ning tarnimise ja osutamise suhtes.

2. Liikmesriik, kes soovib kohaldada lõikes 1 osutatud meetet, teavitab sellest käibemaksukomiteed.

3. Kui käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud maksuvabastust saavate organisatsioonide soetatud kaupu või teenuseid kasutatakse muudel kui direktiivi 2009/132/EÜ VIII jaotise 4. peatükis sätestatud eesmärkidel, maksustatakse selliste kaupade või teenuste kasutamine käibemaksuga tingimustel, mis kehtisid ajal, mil maksuvabastuse tingimused ei ole enam täidetud.

- (5) Artiklid 101, 102, 103, 104a ja 105 jäetakse välja.

⁹ Nõukogu 19. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/132/EÜ direktiivi 2006/112/EÜ artikli 143 punktide b ja c rakendusala määratluse kohta seoses teatavate kaupade käibemaksuvabastusega nende lõplikul importimisel (ELT L 292, 10.11.2009, lk 5).

(5a) Artikkel 104 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 104

1. Austria võib Jungholzi vallas ja Mittelbergi vallas (Kleines Walsertal) kohaldada teist harilikku maksumäära, mis on madalam kui mujal Austrias kohaldatav vastav määr, kuid mitte madalam kui 15 %.
2. Kreeka võib kohaldada Kreeka mandriosas kohaldatavatest vastavatest määradest kuni 30 % madalamaid maksumäärasid Lesbose, Chíoise, Samose, Dodekaneeside ja Küklaadide piirkonnas ja järgmistel saartel: Thásos, Põhja-Sporaadid, Samothráki ja Skyros.
3. Portugal võib Assooride ja Madeira autonoomsetes piirkondades sooritatud tehingute suhtes ja otse nendesse piirkondadesse tehtava impordi suhtes kohaldada mandri maksumääraga võrreldes madalamat maksumäära.
4. Portugal võib Lissaboni piirkonna teesildade kasutusmaksude suhtes kohaldada üht kahest artikli 98 lõikes 1 sätestatud vähendatud määrast.“

(5b) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 105a

1. Liikmesriigid, kes kooskõlas liidu õigusega kohaldasid 1. jaanuaril 2021 III lisas (välja arvatud punktid 1–6 ja 10c) loetletud kaupade tarnimise või teenuste osutamise suhtes artikli 98 lõikes 1 sätestatud miinimumist madalamaid vähendatud maksumäärasid või andsid maksuvabastusi koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega, võivad kooskõlas artikli 98 lõikega 2 jätkata kõnealuste vähendatud maksumäärade kohaldamist või nende maksuvabastuste lubamist, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 4 kohaldamist.

Liikmesriigid, kes kooskõlas liidu õigusega kohaldasid 1. jaanuaril 2021 eluasemega seotud tehingute suhtes, mis ei kuulu sotsiaalpoliitika alla, artikli 98 lõikes 1 sätestatud miinimumist madalamaid vähendatud maksumäärasid, võivad kooskõlas artikli 98 lõikega 2 jätkata kõnealuste vähendatud maksumäärade kohaldamist.

Liikmesriigid edastavad käibemaksukomiteele artikli 98 lõike 2 teise lõigu punktiga b seotud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti ning selliste vähendatud maksumäärade ja maksuvabastuste kohaldamise tingimused hiljemalt... [kolm kuud pärast käesoleva muutmisdirektiivi jõustumise kuupäeva].

Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 4 kohaldamist, võivad teised liikmesriigid kooskõlas artikli 98 lõike 2 esimese lõiguga kohaldada artikli 98 lõikes 1 sätestatud miinimumist madalamaid vähendatud maksumäärasid või maksuvabastusi koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega, tehes seda käesoleva lõike esimeses ja teises lõigus osutatud samade kaubatarnete ja/või teenuste osutamise suhtes ja samadel tingimustel, mida kohaldatakse 1. jaanuaril 2021 käesoleva lõike esimeses ja teises lõigus osutatud liikmesriikides.

2. Liikmesriigid, kes kooskõlas liidu õigusega kohaldasid 1. jaanuaril 2021 III lisas loetlemata kaupade tarnimise või teenuste osutamise suhtes vähendatud maksumäärasid, mis on madalamad kui 12 %, sealhulgas artikli 98 lõikes 1 sätestatud miinimumist madalamaid vähendatud maksumäärasid, või andsid maksuvabastusi koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega, võivad kooskõlas artikli 98 lõigetega 1 ja 2 jätkata kõnealuste vähendatud maksumäärade kohaldamist või nende maksuvabastuste lubamist kuni 1. jaanuarini 2032 või artiklis 402 osutatud lõpliku korra vastuvõtmiseni, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 4 kohaldamist.

3. Liikmesriigid, kes kooskõlas liidu õigusega kohaldasid 1. jaanuaril 2021 III lisas loetlemata kaupade tarnimise või teenuste osutamise suhtes vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui 12 %, võivad kooskõlas artikli 98 lõike 1 esimese lõiguga jätkata kõnealuste vähendatud maksumäärade kohaldamist, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 4 kohaldamist.

Liikmesriigid edastavad käibemaksukomiteele selliste vähendatud maksumäärade kohaldamisega seotud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti ning tingimused hiljemalt... [kolm kuud pärast käesoleva muutmisdirektiivi jõustumise kuupäeva].

Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 4 kohaldamist, võivad teised liikmesriigid kooskõlas artikli 98 lõike 1 esimese lõiguga kohaldada vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui 12 %, tehes seda samade kaupade ja/või teenuste suhtes ja samadel tingimustel, mida kohaldatakse 1. jaanuaril 2021 käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud liikmesriikides.

4. Erandina lõigetest 1, 2 ja 3 lõpetatakse vähendatud maksumäärade või maksuvabastuste kohaldamine fossiilkütuste ja muude kasvuhoonegaaside heitele sarnase mõjuga kaupade, näiteks turba ja küttepuiduna kasutatava puidu suhtes 1. jaanuariks 2030 ning keemiliste pestitsiidide ja keemiliste väetiste suhtes 1. jaanuariks 2032.

5. Liikmesriigid, kes soovivad vastavalt käesoleva artikli lõike 1 neljandale lõigule, lõike 3 kolmandale lõigule ja artiklile 105b kohaldada vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui 12 %, artikli 98 lõikes 1 sätestatud miinimumist madalamaid vähendatud maksumäärasid või maksuvabastusi koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega, võtavad hiljemalt... [18 kuud pärast käesoleva muutmisdirektiivi jõustumise kuupäeva] vastu nende võimaluste kasutamist reguleerivad üksikasjalikud normid ning edastavad käibemaksukomiteele vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

6. Komisjon esitab 1. juuliks 2025 liikmesriikide esitatud teabe põhjal nõukogule aruande, mis sisaldab käesoleva artikli lõigetes 1 ja 3 ning artiklis 105b osutatud kaupade ja teenuste ulatuslikku loetelu, mille suhtes kohaldatakse liikmesriikides vähendatud maksumäärasid, sealhulgas artikli 98 lõikes 1 sätestatud miinimumist madalamaid vähendatud maksumäärasid, või maksuvabastusi koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega.“

(5c) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 105b

Liikmesriigid, kes kooskõlas liidu õigusega kohaldasid 1. jaanuaril 2021 vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui miinimummäär 5 %, eluasemega seotud tehingute suhtes, mis ei kuulu sotsiaalpoliitika alla, võivad kooskõlas artikli 98 lõike 1 esimese lõiguga jätkata kõnealuste vähendatud maksumäärade kohaldamist. Sellisel juhul ei tohi selliste tehingute suhtes kohaldatav vähendatud määr alates 1. jaanuarist 2042 olla madalam kui 12 %.

Liikmesriigid edastavad käibemaksukomiteele selliste vähendatud maksumäärade kohaldamisega seotud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti ning tingimused hiljemalt... [kolm kuud pärast käesoleva muutmisdirektiivi jõustumise kuupäeva].

Teised liikmesriigid võivad kooskõlas artikli 98 lõike 1 esimese lõiguga kohaldada vähendatud maksumäärasid, mis ei ole madalamad kui 12 %, käesoleva artikli esimeses lõigus osutatud tehingute suhtes ja samadel tingimustel, mida kohaldatakse 1. jaanuaril 2021 käesoleva artikli esimeses lõigus osutatud liikmesriikides.

Artikli 98 lõike 1 kolmanda lõigu kohaldamisel loetakse käesolevas artiklis osutatud tehingud III lisa punkti 10 alla kuuluvaks.“

(6) VIII jaotise 4. peatükk jäetakse välja.

(7) VIII jaotise 5. peatüki artiklid 123, 125, 128 ja 129 jäetakse välja.

(8) Artikli 316 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Kui asjaomaste kunstiteoste, kollektsiooni- ja antiikesemete tarnele maksukohustuslikule edasimüüjale või importimisele maksukohustusliku edasimüüja poolt ei ole kohaldatud vähendatud maksumäära, annavad liikmesriigid maksukohustuslikele edasimüüjatele õiguse kohaldada kasuminormi maksustamise korda järgmiste tehingute suhtes:

a) selliste kunstiteoste, kollektsiooni- või antiikesemete tarded, mille maksukohustuslik edasimüüja on ise importinud;

b) selliste kunstiteoste tarded, mille on maksukohustuslikule edasimüüjale tarninud nende loojad või loojate õigusjärglased;

c) selliste kunstiteoste tarded, mille on maksukohustuslikule edasimüüjale tarninud muu maksukohustuslane kui maksukohustuslik edasimüüja.“

(9) Artikli 387 punkt c jäetakse välja.

(9a) III lisa pealkiri asendatakse järgmisega:

„Loend kaupadest ja teenustest, mille tarnimise ja osutamise suhtes võib kohaldada artiklis 98 osutatud vähendatud maksumäärasid ja maksuvabastusi koos tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega“.

(10) III lisa muudetakse vastavalt käesoleva direktiivi lisale.

(10a) Artiklisse 53 lisatakse järgmine lõik:

„Käesolevat artiklit ei kohaldata esimeses lõigus osutatud üritustele sissepääsu suhtes, kui osalemine on virtuaalne.“

(10b) Artikli 54 lõikesse 1 lisatakse järgmine lõik:

„Kui teenused on seotud tegevusega, mis edastatakse voogedastuse teel või muul viisil virtuaalselt, on teenuse osutamise kohaks mittemaksukohustuslase asukoht, alaline elu- või asukoht või peamine elukoht.“

(10c) Artikli 59a sissejuhatav sõnastus asendatakse järgmisega:

„Topeltmaksustamise, maksustamata jätmise ja konkurentsi moonutamise vältimiseks võivad liikmesriigid seoses teenustega, mille osutamise kohta reguleeritakse artiklitega 44 ja 45, artikli 54 lõike 1 teise lõikega ning artiklitega 56, 58 ja 59, käsitada:“

(10d) Artikli 81 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid, kes alates 1. jaanuarist 1993 ei kasutanud artiklis 98 sätestatud vähendatud maksumäära kohaldamise võimalust, võivad artiklis 89 sätestatud võimalust kasutades ette näha, et III lisa punktis 26 nimetatud kunstiteoste tarnel võrdub maksustatav väärtus artiklite 73, 74, 76, 78 ja 79 kohaselt kindlaksmääratud summa murdosaga.“

(10e) Artikli 221 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Liikmesriigid võivad vabastada maksukohustuslased artikli 220 lõikes 1 või artiklis 220a nimetatud kohustusest esitada arve kaubatarnete või teenuste osutamise kohta, mille viimased on teostanud nende territooriumil ja mis on artikli 98 lõike 2, artikli 105a, artikli 132, artikli 135 lõike 1 punktide h–l, artiklite 136, 371, 375, 376 ja 377, artikli 378 lõike 2, artikli 379 lõike 2 ja artiklite 380–390c alusel maksust vabastatud, olenemata sellest, kas eelnevas etapis makstud käibemaks tagastatakse.“

(10f) Artikli 288 esimese lõigu punkt 2 asendatakse järgmisega:

„(2) artikli 98 lõike 2 või artikli 105a alusel maksust vabastatud (koos eelnevas etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega) tehingute väärtus;“.

Artikkel 2

Direktiivi (EL) 2020/285 muudatused

Direktiivi (EL) 2020/285 artikli 1 punkt 15 asendatakse järgmisega:

„(15) Artikkel 288 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 288

1. Artiklis 284 sätestatud maksuvabastuse kohaldamisel kontrollsummana kasutatav aastakäive moodustub järgmistest summadest ilma käibemaksuta:

- a) kaubatarnete ja osutatud teenuste väärtus niivõrd, kuivõrd need oleksid maksustatavad juhul, kui neid tarnib või osutab maksuvabastust mittesaav maksukohustuslane;
- b) artikli 98 lõike 2 või artikli 105a alusel maksust vabastatud (koos eelmises etapis tasutud käibemaksu mahaarvamise õigusega) tehingute väärtus;
- c) artiklite 146–149, 151, 152 ja 153 alusel maksust vabastatud tehingute väärtus;
- d) artikli 138 alusel maksust vabastatud tehingute väärtus, kui kohaldatakse selles artiklis ette nähtud maksuvabastust;
- e) kinnisvaratehingute, artikli 135 lõike 1 punktides b–g osutatud finantstehingute ning kindlustus- ja edasikindlustusteenuste väärtus, tingimusel et need tehingud ei ole abitehingud.

2. Lõikes 1 osutatud käibe arvutamisel ei võeta arvesse maksukohustuslase materiaalse või immateriaalse põhivara võõrandamise tehinguid.“

Artikkel 3

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad 31. detsembriks 2024 õigus- ja haldusnormid, mis on vajalikud, et järgida artikli 1 punkte 1, 3, punkti 5 seoses direktiivi 2006/112/EÜ artikli 103 väljajätmisega, punkte 8, 10a, 10b ja artiklit 2.

Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates 1. jaanuarist 2025.

Liikmesriigid võivad alates 1. jaanuarist 2025 kohaldada õigus- ja haldusnorme III lisa punktide 7 ja 13 suhtes seoses juurdepääsuga ürituste või külastuste voogedastusele, mis on hõlmatud nende punktidega ja punktiga 26.

2. Liikmesriigid esitavad viivitamatult komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud õigus- ja haldusnormide teksti.

3. Kui liikmesriigid löigetes 1 ja 2 osutatud normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Liikmesriigid määravad sellise viitamise viisi.

Artikkel 3a

Lähtudes hinnangust selle kohta, kas digiajastule kohandatud ja sihtriigipõhise käibemaksusüsteemi eesmärgiga kooskõlas olevad tulevikukindlad lahendused on võimalikud, esitab komisjon vajaduse korral seadusandliku ettepaneku käesoleva direktiivi asjakohaste sätete muutmiseks direktiivi 2006/112/EÜ XII jaotise 4. peatükis sätestatud kasuminormi maksustamise korra osas.

Artikkel 4

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 5

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

LISA

Direktiivi 2006/112/EÜ III lisa muudetakse järgmiselt:

1. Punktid 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 10a, 11, 13, 15, 18 ja 19 asendatakse järgmisega:

(3) meditsiinis ja veterinaarias kasutatavad farmaatsiatooted, sealhulgas rasestumisvastastes vahendites ja naiste hügieenitoodetes kasutatavad tooted, ning imavad hügieenitooted;

(4) meditsiinivarustus, -seadmed, -tarvikud, meditsiinilised abivahendid ja kaitsevarustus, sealhulgas tervisekaitsemaskid, mida tavapäraselt kasutatakse tervishoius või puuetega inimeste tarbeks, puute kompenseerimiseks või ületamiseks mõeldud kaubad ning selliste kaupade kohandamine, parandamine, rentimine ja liisimine;

(5) reisijatevedu ja nendega kaasneva kauba vedu, näiteks pagas, jalgrattad, sealhulgas elektrijalgrattad, mootorsõidukid või muud sõidukid, või reisijateveoga seotud teenuste osutamine;

(6) raamatute, ajalehtede ja perioodikaväljaannete (kaasa arvatud brošüürid, teabevoldikud ja muud samalaadsed trükised, lastele mõeldud pildi-, joonistus- ja värvimisraamatud, trükitud või käsikirjalised noodid, maa- ja merekaardid ning muud samalaadsed kaardid) tarne, olenemata sellest, kas need on füüsilisel kandjal, elektrooniliselt levitatud või mõlemat, sealhulgas raamatukogudest laenuks andmine, välja arvatud täielikult või peamiselt reklaamiks mõeldud väljaanded ning väljaanded, mis täielikult või peamiselt koosnevad video- või muusikasisust; mittetulundusühingute väljaannete tootmine ja sellise tootmisega seotud teenuste osutamine;

(7) etenduste, teatri-, tsirkuse-, laada-, lõbustuspargi-, kontserdi-, muuseumi-, loomaaia-, kino-, näituse- ja muude samalaadsete kultuurisündmuste ja -rajatiste piletid või juurdepääs nende ürituste või külastuste otsetülekandele või mõlemad;

(8) raadio- ja televisioonisaadete vastuvõtmine ja samade saadete veebiülekanDED meediateenuse osutaja poolt; internetiühenduse teenused, mida osutatakse liikmesriikide määratletud digitaliseerimispoliitika raames;

(10) elamuehitus ja sellega seonduvate teenuste osutamine liikmesriikide määratletud sotsiaalpoliitika raames; renoveerimine ja ümberehitamine, sealhulgas lammutamine ja rekonstrueerimine ning elamute ja eluruumide remont; kinnisvara üürileandmine eluasemena kasutamiseks;

(10a) üldist huvi pakkuvateks tegevusteks kasutatavate avalike ja muude hoonete ehitamine ja renoveerimine;

(11) tavapäraselt põllumajanduslikus tootmises kasutatavate kaupade tarned ja teenuste osutamine, välja arvatud kapitalikaubad, milleks on näiteks masinad või ehitised; ja kuni 1. jaanuarini 2032 keemiliste pestitsiidide ja keemiliste väetiste tarned;

(13) spordiürituste piletid või juurdepääs nende ürituste otseülekandele või mõlemad; spordirajatiste kasutamine ning spordi- või kehaliste harjutuste treeningute osutamine, seda ka nende otseülekande korral;

(15) selliste organisatsioonide kaubatarned ja teenuste osutamine, kes tegelevad liikmesriikide määratletud hoolekande ja sotsiaalkindlustusega ning kes liikmesriikide tunnustuse kohaselt tegutsevad sotsiaalse heaolu valdkonnas, kui need tehingud ei ole artiklite 132, 135 ja 136 alusel maksust vabastatud;

(18) teenused, mida osutatakse seoses reoveekäitluse, tänavapuhastuse, jäätmete kogumise ja käitlemise või ringlussevõetuga, välja arvatud sellised teenused, mida osutavad artiklis 13 nimetatud organisatsioonid;

(19) kodumasinade, jalatsite ja nahktoodete, rõivaste ja kodutekstiili parandusteenused (sealhulgas parandamine ja ümbertegemine);

2. Lisatakse järgmised punktid:

(10c) päikesepaneelide tarnimine ja paigaldamine eluruumidele, elamutele ja üldist huvi pakkuvateks tegevusteks kasutatavatele avalikele ja muudele hoonetele ja nendega piirnevatele hoonetele;

(11a) hobuslased ja nendega seotud teenuste osutamine;

3. Lisatakse järgmised punktid:

(22) elektrienergia, kaugkütte ja kaugjahutuse ning direktiivi 2018/2001 IX lisa A osas loetletud lähteainetest toodetud biogaasi tarnimine; komisjoni määruse (EL) 2015/1189 V lisas ja komisjoni määruse (EL) 2015/1185 V lisas sätestatud heitkoguste võrdlusalustele vastavate selliste väga tõhusate vähese heitega küttesüsteemide tarnimine ja paigaldamine, millele on antud ELi energiamärgis, mis tõendab, et määruse (EL) 2017/1369 artikli 7 lõikes 2 osutatud kriteeriumid on täidetud; ja kuni 1. jaanuarini 2030 maagaasi ja küttepuiduna kasutatava puidu tarnimine;

(23) elustaimed ja muud lillekasvatustooted, sealhulgas taimesibulad, puuvill, juured jms, lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal;

(24) lasterõivad ning -jalatsid; lastele mõeldud auto turvatoolide tarnimine;

(25) jalgrataste, sealhulgas elektrijalgrataste tarnimine; selliste jalgrataste rendi- ja remonditeenused;

(26) IX lisa A, B ja C osas loetletud kunstiteoste, kollektsiooni- ja antiikesemete tarnimine;

(27) töölepingu alusel isikutele ja töövaidlustes töötutele osutatavad õigusteenused ning õigusabikava raames osutatavad õigusteenused, nagu on määratlenud liikmesriigid;

(28) tööriistad ja muu varustus, mis on tavaliselt ette nähtud pääste- või esmaabiteenuste osutamiseks, kui neid tarnitakse elanikkonna- või kogukonnakaitse valdkonnas tegutsevatele avalik-õiguslikele asutustele või mittetulundusühingutele;

(29) tulelaevade, tuletornide või muude navigatsioonivahendite käitamisega seotud teenuste osutamine ja päästeteenused, sealhulgas päästepaaditeenuste raames toimuv korraldamine ja hooldamine;

4. Punkt 14 jäetakse välja.
